

Naporna borba se isplatila

Opšti kolektivni ugovor u gradjevinarstvu produžen **2**

Radnici u zdravstvu

Više brige i odgovornosti za vlastito zdravlje **3**

Unija u znaku kongresa

Jačajmo naš sindikat **4**

Broj 1 | februar 2016 | Srpski / Hrvatski / Bosanski

Dodatak «work» novinama | Redakcija T +41 31 350 21 11, F +41 31 350 22 11 | info@unia.ch | www.unia.ch

Glasanje 28. februara: Inicijativa desničara

Inicijativa koja sve migrante čini kriminalcima

28. februara će se u Švajcarskoj ponovo glasati. Ukupno će se glasati o 4 nacionalna pitanja prijedloga. Među njima je ponovo jedna inicijativa koja se neprijateljski postavlja prema strancima, tzv. «Durchsetzungsinitiative» SVP-a. Ona predviđa da se kriminalni stranci odmah protjeraju. U stvarnosti je ona napad na sve migrante u Švajcarskoj. Napada i ustavnost i garancije ljudskih prava u Švajcarskoj, jer ona u slučaju migranata ne važe.

Dobili ste previše novca od socijalnog osiguranja? Deportovanje!

Da li Vam se nekad desilo da ste pogrešno popunili formular za socijalno osiguranje i zbog toga dobili previše novca? Poznajete li nekoga, ko je osiguranju za nezaposlene prečutao neznatni dodatni prihod? Ako švajcarski narod 28. februara izglasa ovu inicijativu Durchsetzungsinitiative (DSI), Vi ili Vaši poznanici bićete deportovani. Jer takvi postupci u DSI stoje zajedno sa teškim zločinima poput genocida, ubistva i silovanja u katalogu delikata koji vode do automatskog i trenutnog deportovanja. Bez prava na saslušanje, ispitivanje ili žalbu.

DSI napada i pripadnike druge generacije

Imate li u svom okruženju mladih koji su nekada napravili nekakve gluposti? Na primjer, upali u prodavnici,

NE damo da se sprovede inicijativa!

Da li Vam se desilo da radite par dana a da niste informisali osiguranje za nezaposlena lica?

DEPORTOVANJE!

Recimo svi zajedno NE ovoj nepravdi! Pričajte o tome sa Vašim kolegama i poznicima. 28. februara: NE sprovedenju inicijative!

UNIA

Ovo je napad na ustavne principe i na ljudska prava zato je potrebno da se glasa protiv inicijative

ku, razvalili vrata i ukrali gajbu pivu kao poseban dokaz hrabrosti među momcima? Išarali sprejom zidove kuća? Uzgajali kanabis ili posjedovali neku drugu drogu? Svi ovi delikti vode deportovanju.

Sa DSI se pripadnici druge generacije koji su ovdje rođeni i odrasli, koji su ovdje kod kuće, takođe deportuju zbog sličnih sitnih prestupa. Time se za istu mladalačku glupost kažnjavaju mnogo strože, za razliku od svojih

kolega i kolegica sa švajcarskim pasošem. A to što se deportuju u zemlju koju poznaju samo sa raspusta ne igra nikakvu ulogu. Kao što nikakvu ulogu ne igra ni činjenica da su oni ovdje rođeni i dorasli, da su im ovdje prijatelji, porodica i život. Prikladnost kazne se ne preispituje, odluka ne može da se ospori.

Napad na ustavne principe DSI, međutim, napada i švajcarski zakon, protivni se osnovnim principi-

pima švajcarskog Ustava i poništava ljudska prava.

Ovom inicijativom i njenim, prema strancima neprijateljski nastrojenim diskursom SVP želi da progura svoj politički program. Program koji se upravlja protiv migranata, sudija i parlamenta, slobode i solidarnosti. Program kome demokratija ne odgovara. SVP očigledno želi da svojom politikom poništi sva demokratska pravila. Zbog toga se protiv ove inicijative mora boriti svom snagom. Ona nije samo napad na sve migrantkinje i migrante, već i na sve stanovnike Švajcarske.

Ostala pitanja

28. februara glasaće se i o slijedećim pitanjima. Švajcarski savez sindikata i Unija preporučuju jasno Ne kada je u pitanju inicijativa CVP-a «Kazna za vjenčane» («Heiratsstrafe»), kao i u slučaju izgradnje drugog dijela u tunelu Gotthard. «Kazna za vjenčane» je nazadna i bespotrebna inicijativa koja odgovara samo bogatim parovima. Ukoliko bismo rekli Da izgradnji drugog dijela tunela Gotthard, to bi značilo da su milijarde franaka investiranih u tunel NEAT bačene u vodu. NEAT je pokušaj da se saobraćaj na Gotthardu rastereti i prenese na šine. Reći Da bilo bi zbog toga katastrofalno.

Međutim, preporučujemo Da kada je riječ o inicijativi «Stop špekulacijama». Ona želi na primjer da banke prestanu da investiraju novac u poljoprivredne sirovine ili poslove sa prehrambenim proizvodima. Sa jelom se ne igra!

⇒ **Marília Mendes i Aurora García**

Editorial

Drage čitateljke, dragi čitaoci,

Godinu počinjemo onako kako smo je i završili: sa hiljadama izbjeglica koji od užasa u svojim domovinama bježe u Evropu. Međutim, u Evropi se raspravlja kako da se najbolje zaštitimo od te «poplave izbjeglica». Ekstremni desničari su ili na vlasti ili u prvim redovima.

Dakle, čini se da popuštamo pred strahom. Mnogi misle da će nam izbjeglice oduzeti sve. Ali ne damo se zavarati pričama izvjesnih medija i političara: ako posmatramo stvari sa čovečnošću i objektivnošću, možemo veoma dobro da prihvatimo ove odbjegle, i to tako da niko ne mora da se plaši nezaposlenosti ili već čega drugog. Granice i represivna politika neće riješiti nijedan naš izazov, niti će zaustaviti izbjeglice.

Strah vodi samo do suzbijanja i diktature u ime «sigurnosti», a prošlost nam je pokazala šta se potom dešava: smrt, jad, više za malobrojne, nikakva prava. Pomislimo na Hitlerovu Njemačku ili na nekadašnje, ili pak aktuelne diktature širom svijeta. Želimo li zaista da pođemo tim putem? Da vratimo točak unazad? Potrebna nam je migraciona politika umjesto straha. Sigurni putevi za izbjeglice; da osmislimo sisteme kako bi kvalifikacije svih migrantkinja i migranata barem djelimično priznali; da više ulažemo u obrazovanje i doškolovanje. Imali bismo novac kada bismo manje milijardi ulagali u vojsku, a više u obrazovanje za sve. Kada bi najbogatiji bili pravično oporezovani. Lista mjera bila bi dugačka! Jedino moramo da se bez straha suočimo sa izazovima – i da ne dopustimo da nam strah oduzme čovječnost. I da budemo solidarniji – možda ćemo sutra mi biti ti, koji će bježati.

Aurora García

Rukovodilac odjeljenja za migraciju

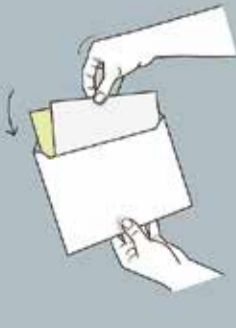
KAKO GLASATI?

Otvorite pismo.

Ispunite glasački listić.

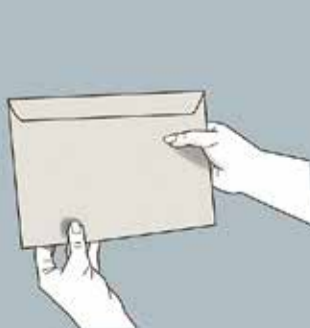
Stavite glasački listić u malu sivu glasačku kovertu.

Potpišite kartu za glasačku legitimaciju, kako bi vaš glas bio važeći.

Stavite glasačku kovertu i kartu za glasačku legitimaciju u povratnu kovertu.

Pošaljite kovertu do 20.02.2016. godine u vašu općinu/opštinu ili ubacite kovertu do 24.02.2016. godine u poštanski sandučić vaše općine/opštine.

News

Unija i dalje u porastu

Unija je porasla i u 2015: Krajem 2015. brojala je 201.164 člana. To je 1.336 ili 0,7% više nego u prethodnoj godini. Time je Unija kao najveći sindikat u Švajcarskoj porasla petu godinu zaredom. Posebno se mogla uvećati na polju uslužnih zanimanja (+3,8%) i trgovine (+1,1%), kao i na polju već dobro organizovane građevinske industrije (+0,8%). Čak je porastao i udio žena (+0,5% na 24%).

Ženeva preuzima strože mjere za damping plate

Damping plate su problem širom Švajcarske. Sada je ženevski Savjet, kao drugi kanton nakon Basel-Landschaft-a, preuzeo odlučne mjere, kako bi djelovali protiv takve zloupotrebe. Tako je grad Ženeva zajedno sa sindikatima i poslodavcima nedavno potpisao sporazum o postupku raspodjele pri javnim nabavkama. Ovaj dogovor daleko prevazilazi pravila Saveznog zakona. Njime su zabranjeni lanci podgovarača, uvedene veće kazne i uspostavljen socijalni fond u slučaju da nedostaje novac za isplatu plata.

Povelja o migraciji zahtijeva slobodno naseljavanje

Na Duhove 2015. lijevi katolički i reformisani teolozi zahtijevali su solidarnu migrantsku politiku zbog mnogih izbjeglica koji su pokušali da dođu u Evropu. U «Povelji o migraciji» posebno zahtijevaju «moćnost slobodnog naseljavanja za sve» i veće angažovanje crkve. 23. januara 2016. oko 330 učesnika iz krugova crkve i nevladinih organizacija sastalo se kako bi diskutovalo o temi «Dobro došli u solidarno društvo!». I Unija je prisustvovala zasjedanju i zahtijevala je sigurne uslove rada za sve, bez nesigurnosti i ilegale, umjesto kontrole migracije. Na završnom plenumu zasjedanja učesnice i učesnici su odlučili da se osnuje «Mreža solidarnosti Švajcarske», kao i da se stvore preduslovi za naučno i političko produbljivanje koncepta slobodnog naseljavanja.

Građevinska industrija ZOU

Trud se isplatio: penzija u 60. godini zagwarantovana!

Penzija sa 60 ipak očuvana ali pregovori se nastavljaju

Savez građevinskih poslodavaca Švajcarske i sindikati Unija i Syna složili su se oko Opšteg kolektivnog ugovora (ZOU) za građevinsku industriju od početka 2016. do kraja 2018. Ugovor sadrži tek malo prilagođavanja. Uz to je zagwarantovana penzija u 60. godini bez smanjenog učinka.

Delegacije Saveza građevinskih poslodavaca Švajcarske i sindikata Unija i Syna složili su se početkom decembra u Oltenu oko novog LMV-a za građevinsku branšu. On je na snagu stupio 1. januara 2016. i važiće do

kraja 2018. Novina je da ZOU sadrži zabranu isplate zarade u gotovini. Time socijalni partneri naglašavaju svoju odluku da poboljšaju kontrolu. Dosadašnje stavke ZOU-a ostaju na snazi.

Organi za odlučivanje kažu da

Rezultat pregovora potvrđen je na stručnim skupovima Unije i Syna-e, kao i na vanrednoj skupštini delegata Saveza građevinskih poslodavaca Švajcarske. I Savez građevinskih poslodavaca Švajcarske i sindikati Unija i Syna su odustali od svojih prvobitnih zahtijeva, kako bi omogućili ovaj rezultat pregovora.

Zagarrantovane plate i penzija u 60. godini

Najvažnija tačka: Penzija u 60. godini je zagarrantovana! Kako bi se osigurala dosadašnja penzija od 60. godine, socijalni partneri su se složili da od 1. jula 2016. za 2% povise doprinose koji se plaćaju Fondaciji za prevremenu penziju (FAR). Od toga poslodavci preuzimaju 1,5%, a aktivni zaposleni 0,5%. Zauzvrat plate u 2016. ostaju nepromijenjene. Kod isplata plata 2017. i 2018. uračunaće se i povećanje doprinosa koje se uplaćuje Fondaciji za prevremenu penziju od strane poslodavaca, međutim, sa maksimalno 0,5% godišnje. Od 2017. će se uz to novac za topli obrok povećati sa 15 na 16 franaka.

I dalje ima nerazjasnenih stavki

Pregovori, međutim, nisu još završeni. Obje pregovaračke strane su se obavezale da se do sredine 2017. pozabave svim otvorenim pitanjima.

Vi dobijate sa Unia.

Tu posebno pripada pitanje propisa u lošim vremenskim uslovima. U anketi koju je među građevinskim radnicima sproveda Unija to je bio jedan od najvećih problema: nedovoljna zaštita od lošeg vremena. Još jedan problem i dalje predstavljaju damping plate, koje su na gradilištima uvijek na dnevnom redu. I ovdje je neophodno jasno rješenje.

Pregovaračke strane će moći vanredno da otkazu ugovor 30. septembra 2017, ukoliko na kraju ne budu zadovoljni rezultatima pregovora. Pregovaračke strane su pored toga Seco-u (Državnom sekretarijatu za privredu) predale zahtijev za objavu opšteobvezujućeg Zemaljskog okvirnog ugovora za građevinsku branšu.

Aurora García

Pregovori između Saveza poslodavaca i sindikata Unija i Syna ipak uspješno završeni

Industrija, masovna otpuštanja

Održimo mjesta, odbranimo industriju!

Veliki šok na početku godine: General Electric / Ex-Alstom želi da ukine 1300 radnih mjesta. Zaposleni i stanovništvo u kantonu Aargau ne žele, međutim, da prihvate najavljeno ukidanje. Preko 500 ljudi zahtijevalo je 23. januara u Badenu održavanje radnih mjesta i pokazalo svoju solidarnost sa zaposlenima u švajcarskoj industriji.

Poruka demonstracije 23. januara je jasna: Sasjecanje radnih mjesta koje je najavio GE nije prihvatljivo. Zaposleni od GE-a zahtijevaju da se mjesta u Aargauu održe. Radna mjesta u industriji pri nekadašnjem preduzeću s tradicijom, Alstomu, od velikog su značaja za cijelu regiju i cijelu Švajcarsku.

Unija i Syna zahtijevaju odlučne političke mjere: «Industrija se tiče svih nas. Ne smijemo da prihvatimo deindustrijalizaciju,» kaže Christian Gusset, Predstavnik Elektro i metalne industrije u Uniji. On smatra da su Vlada u Aargauu i Savezno vijeće u obavezi da od GE-a zahtijevaju održavanje radnih mjesta.

Radnici u industrijskoj branši sve više pod pritiskom

Mathias Regotz, upravnik sektora za industriju pri Syna-i, pored odricanja od finansijski nepotrebnog ukidanja radnih mjesta zahtijeva i nacionalnu strategiju za industriju. «Potrebna nam je odmah nacionalna radna grupa za predstavnicima Saveza i kantona, kao i sa savezima zaposlenih i poslodavaca.»

Zahtijeva se transparentnost i odgovornost

Postoji opravdana sumnja da je kod ukidanja radnih mjesta u GE-u riječ samo o maksimizaciji profita. Zastupnici osoblja u GE Švajcarska, sindikati Unija i Syna, kao i savezi Zaposleni u Švajcarsko i Trgovački savez zajedno zahtijevaju povlačenje plana za ukidanje mjesta. Koncern

mora da bude transparentan: Ko je ugrožen? Koje oblasti bi po volji GE-a trebalo da budu ukinute?

Sindikati i savezi zaposlenih konkretno zahtijevaju da se GE odrekne ukidanja mjesta i da zajedno sa obrazovanom radnom grupom (koja se sastoji od vlade kantona, predstavnika osoblja, sindikata i saveza zaposlenih) dođe do rješenja, kako bi se radna mjesta u kantonu Aargau dugoročno održala.

Neuspjeh politike

I neuspjeh politike postao je sa otpuštanjima u GE-u očit. Neophodno je da se konačno uvedu konkretne mjere za osiguravanje i ojačavanje industrije u Švajcarskoj. Samo odlična industrijska politika može da spriječi deindustrijalizaciju Švajcarske. Ona mora da uključi sve aktere, da se zasniva na inovacijama i dobro obrazovanim zaposlenima i da se založi za cijelu Švajcarsku. Savezno vijeće – a posebno predsjednik Johann Schneider-Ammann – moraju konačno da se aktiviraju i načine jasno prepoznatljivu strategiju protiv deindustrijalizacije.

Aurora García

Međunarodni dan žena, AHVplus

Odbranimo penzije, recimo Da! za AHVplus

Na ovogodišnjem međunarodnom danu žena, 8. martu, žene Unije će izaći na ulice za inicijativu AHVplus. Upravo sada, kada se govori o pomjerenju starosne granice za penziju i poteškoćama sa finansiranjem AHV-osiguranja, moramo da djelamo!

Svake godine IG-žene slave Međunarodni dan žena 8. marta. Ove godine će aktivnosti na ulicama i u preduzećima u središtu imati AHV-inicijativu sindikata. Inicijativa AHV-plus želi da se penzije dobijene na osnovu starosti u Švajcarskoj povise za 10%. To konkretno znači 200 franaka više za one bez bračnog partnera, i 350 franaka više za bračne parove. Posljednje značajno povećanje penzija dobijenih na osnovu starosti dogodilo se prije 40 godina! Dakle, krajnje je vrijeme za povećanje.

Jačanje AHV-AVS sada!

Godina 2016. odlučujuća je za budućnost naših penzionera. Sa pripremom za starosno osiguranje 2020, o kojoj se sada diskutuje u parlamentu, prijete ozbiljni rezovi. Istovremeno je učinak 2. stuba nesiguran i sve više se pogoršava. Naš odgovor na ove napade na penzije je inicijativa AHVplus, o kojoj će se verovatno odlučivati u septembru. Moramo da ojačamo AHV-AVS!

AHV osiguranju ide dobro!

Jer, uprkos mračnom tonu, AHV-AVS osiguranje finansijski dobro stoji, povećanje penzija kakvo zahtijeva AHVplus je dakle sasvim moguće sprovesti. AHV-AVS za svoju robustnost može zahvaliti genijalnom sistemu finansiranja. Što više produktivnost, plate i broj zaposlenih rastu, to su viši njihovi prihodi. Jer ovo osiguranje se finansira isključivo preko procenta plate. S obzirom na to da danas svaki/a zaposleni/a mnogo više privređuje i zarađuje nego ranije, potrebno je sve manje zaposlenih kako bi se isfinansirala jedna penzija. Zbog toga AHV-AVS može dobro da ojača demografski razvoj.

Žene posebno pogođene

AHV-AVS je za žene od posebnog značaja. S obzirom na to da žene u svom radno sposobnom periodu zarađuju znatno manje nego muškarci i da postoji i velik udio neplaćenog rada, one i u starosti imaju niže – preniske – penzije. One takođe mnogo rijeđe dobijaju novac iz drugih stubova nego muškarci. Uz to su žene i posebno pogođene planiranim pomjerenjem starosne granice.

© Aurora Garcia

I zato: 8. marta učestvujte u aktivnostima u svojoj regiji! Za dobru penziju i jak AHV-AVS!

AHVplus

Kongres 2016

UNIA

Od 27. do 29. oktobra u Ženevi, Palexpo

Sazivanje Trećeg redovnog kongresa sindikata Unija

Skupština delegata Unije je 5. decembra 2015. odlučila da sazove Treći redovni kongres sindikata Unija. Kongres će se održati od 27–29. oktobra 2016. u Ženevskom Palexpo-u.

Konačni dnevni red biće objavljen krajem juna 2016. Osnovne predviđene teme kongresa su: izvještaj o djelatnosti i strategija bilansa 2012–2016, strateški ciljevi 2016–2020, Prijedlog nacrta (pozicioni papir) za određene sindikalno-političke teme, kao i centralna tema «Solidarni u društvu – jaki u preduzećima». Kongres će uz to izabrati i menadžment i članove izvršnog odbora. Prema statutu Unije uslove za prijavu ispunjavaju: regije (a kroz regije i sekcije); sektori (a i branše kroz sektore); interesne grupe; skupština delegata; izvršni odbor i menadžment.

Prijave se moraju dostaviti najkasnije do 30. juna 2016, prijedlozi za izbore do 26. jula 2016.

© Daniel Bühler

intervju

Melanie Martin vodja projekta CareInfo.ch

Platforma za negovateljice CareInfo.ch

Broj tzv. migrantkinja negovateljica, dakle, pretežno žena koje rade u oblasti 24-časovne njege u privatnim domaćinstvima, u stalnom je porastu. Zbog toga je važno da se i ova grupa zaposlenih dobro informiše o svojim pravima. CareInfo.ch je internet stranica koja se posvetila upravo tom skupljanju informacija. Trenutno je dostupna na njemačkom, poljskom i mađarskom. Razgovarali smo sa Melanie Martin, vođom projekta CareInfo.ch.

Odakle je potekla ideja da se napravi jedna ovakva platforma?

Odjeljenje za jednakost grada Ciriha je već nekoliko godina aktivno na području «Kućne njege od strane 24-časovnih negovateljica». Zajedno sa drugim stručnjacima ovo odjeljenje je sakupljalo informacije i uz to objavilo priručnik za privatna domaćinstva. Ovaj priručnik objašnjava na šta mora da se obrati pažnja sa pravne tačke gledišta, kako bi se migrantkinjama negovateljicama omogućili fer uslovi rada. Priručnik se može besplatno poručiti u Odjeljenju.

Kroz razne aktivnosti i kontakte postalo je jasno da i same migrantkinje negovateljice imaju veliku potrebu za informacijama o svojim pravima i obavezama u Švajcarskoj. Međutim, kako su zbog svog rada vezane za privatna domaćinstva, većina njih vrlo teško može da dođe na sastanak ili informativno okupljanje. Zbog toga je Odjeljenje razvilo mogućnost da se migrantkinje negovateljice informišu nezavisno od mjesta i vremena: internet stranicu CareInfo.ch.

Šta je CareInfo? Šta se može pronaći na ovoj stranici?

CareInfo je stjecište i informaciona platforma. Na platformi su dostupne informacije, posebno one koje se tiču pravnih pitanja poput plate, odmora, otkaznih rokova. Ciljne grupe su migrantkinje negovateljice, ali i osobe koje žele da zaposle negovateljicu. Uz to platforma nudi i forum za migrantkinje, na kom mogu razmjenjivati informacije i iskustva.

Koliko posjetilaca mjesečno ima stranica?

CareInfo mjesečno posjeti oko 500 osoba. To su s jedne strane osobe koje traže tačno određenu informacije. Drugi stranicu posjećuju više puta. Na primjer da bi pročitali nove objave na aktuelne teme, kao što su mogućnosti finansijske pomoći i podrške, etika u oblasti njege, standardni ugovor o radu u domaćinstvima, ili pak svakodnevnica migrantkinja negovateljica.

Kako Unija i njeni članovi mogu da podrže platformu?

Za CareInfo je veoma važna reklama «od usta do usta», kako kod samih migrantkinja, tako i kod osoba koje žele da zaposle negovateljicu u sopstvenom domaćinstvu. To konkretno znači: razgovarajte sa svojim prijateljicama i prijateljima o CareInfo i skrenite pažnju na stranicu kućnim lekarima i lekarkama, socijalnim službama, zaposlenima u Spitex-u, itd. Za to možete besplatno poručiti flajere na CareInfo. Ili možete da podesite da Vam redovno stižu informacije sa foruma. Uz to gradovi i kantoni imaju mogućnost da postanu administratori internet stranice. Svi administratori na stranicu kače informacije vezane za određeni kanton. Tako CareInfo može da pruži informacije tamo gdje je to potrebno.

© Adam Rogalewski

Njegovateljica si? CareInfo.ch planira aktualizaciju svoje informacione platforme i želi da zabilježi važna pitanja i povratne informacije od negovateljica. Ako radiš kao negovateljica, učestvuj i ti u kratkoj anketi na: de.surveymonkey.com/r/FQPNWQ7

Boravak U Švajcarskoj

Produženje vize

Boravak bez brige u Švajcarskoj skoro da i ne postoji. Čak i osobe koje su ostvarile pravo na Švajcarsko državljanstvo, moraju da se pridržavaju nekih pravila (odjava i prijava boravka) kako se ne bi desilo da imaju problem sa vlastima.

Lica koja posjeduju tzv. B dozvolu boravka ili ona koja posjeduju stalnu dozvolu boravka C makar nekad su dobila pismo iz Službe za strance sa naznakom da moraju da produže svoju dozvolu boravka odnosno da donesu na uvid važnost svog putnog dokumenta. Ponekad to produženje može i da potraje.

Dokaz o prebivalištu

Dokaz o prebivalištu je odlučujući faktor za ostvarivanje elementarnih prava u Švajcarskoj. Bilo da se radi o ostvarivanju prava po pitanju dozvole boravka ili prava iz drugih sfera života prvenstveno iz ostvarivanja prava iz socijalnih osiguranja odnosno dodatka iz osiguranja. Tako npr. Postoje pravila da se neka plaćanja iz osiguranja mogu ostvariti samo ako osigurano lice dokaže da ima stalno mjesto boravka u Švajcarskoj. Iako ste ostvarili pravo na nadoknadu

usljed nezaposlenosti jer ste dugi niz godina radili i na kraju ste dobili otkaz, pravo možete ostvariti samo ako se ne odjavljujete i ako ostvarujete ostale predušlove za nadoknadu.

Dodatak na invalidsku i starosnu penziju

U pravilu plaćanja iz socijalnih osiguranja se mogu ostvariti i u zemlji porijekla (zahtjev se podnosi u zemlji trenutnog boravka) i isplaćivati u zemlji porijekla ukoliko je ta zemlja zaključila ugovor o socijalnim osiguranjima. To je slučaj za sve republike bivše Jugoslavije osim stanovnika Kosova. Nasuprot tome, da bi ste ostvarili pravo na plaćanje nekog dodatka kao što je npr. Dodatak na starosnu ili invalidsku penziju onda morate biti prijavljeni sa stalnim mjestom boravka u Švajcarskoj. Dodaci se ne isplaćuju u inostranstvo bez obzira koja je to zemlja.

Odsustvo iz zemlje ograničeno

Pažnja za korisnike dodatka na stranosnu ili invalidsku penziju, koji imaju stalno mjesto boravka u Švajcarskoj a ipak provode puno vremena u svojoj domovini. Većina ljudi čini to bezazleno jer smatra da njihova, i onako niska penzija, može pokriti troškove za normalan život u domovini a da za život u Švajcarskoj to nije dovoljno. To je zaista tako, s tim da se posebno treba voditi računa da taj boravak u inostranstvu ne prijedje 3 mjeseca. Ukoliko se posumnja da koristite npr. Dodatak na invalidsku penziju a više vremena provodite u inostranstvu, može da vam se desi da Služba za migraciju potraži dokaze koliko ste zaista zaista živjeli u Švajcarskoj. Vrlo često se dešava da vlasti idu predaleko u vaš privatni život tako da kao dokaz o boravku u Švajcarskoj morate donijeti kad i koliko puta je telefonirano sa švajcarskog broja, dokaz o promjenama na računu u Švajcarskoj. Ako se ovi dokazi ne prilože može neočekivano da dodje do skraćivanja ili ukidanja dodatka na penziju.

Dara Filipovic

Ljekarsko uvjrenje

Bolestan kako treba da postupim?

Odsustvo usljed bolesti se mora dokazati vjerodostojnim ljekarskim uvjrenjem

U ovom periodu kada vlada epidemija gripe i kada je svaki drugi bolestan značajno je pravilno postupiti i poznavati svoje obaveze prema poslodavcu za vrijeme bolovanja, kako sebe ne biste doveli u još neprijatniju situaciju. U Švajcarskoj skoro pa svaki treći i pored ljekarskog uvjrenja o potvrđenoj nesposobnosti ipak ide na posao. U prilogu nekoliko uputa u slučaju da morate dokazati Vašu radnu nesposobnost.

Bolovanje: Od kada se prizna?

Kad sam obavezan da donesem ljekarsko uvjrenje?

Zakonski nije jasno definisano u vezi ljekarskog uvjrenja za slučaj bolesti; nije zakonski predviđeno da odmah dostavite ljekarsko uvjrenje «Arztzeugnis» svome poslodavcu. Zaposleni radnik je obavezan da obrazloži i dokaže svoju radnu nesposobnost. I to je najjednostavnije uz pomoć ljekarskog uvjrenja. Ako drugačije nije navedeno u Vašem radnom relementu onda je radnik dužan da od prvog dana odsustva dokaže opravdan izostanak odnosno da je radno nesposoban.

Ko plaća ljekarsko uvjrenje?

Obzirom da je obaveza na radniku da dokaže svoju radnu nesposobnost on mora i da snosi troškove vezane za ljekarsko uvjrenje.

Šta znači za nekoga ko je zaposlen samo 50% i posjeduje ljekarsko uvjrenje koje potvrđuje radnu nesposobnost od 50%?

Ako u ljekarskom uvjrenju «Arztzeugnis» potvrđena nesposobnost od 50% onda se pod tim može razumjeti da ste od 100% samo 50% radno nesposobni ili se može interpretirati da ste od Vaših 50% samo 50% nesposobni. To je potpuno nejasno i u tom slučaju morate zamoliti Vašeg doktora da precizno definiše Vašu radnu nesposobnost, i da Vam izda jasno ljekarsko uvjrenje.

Šta ako poslodavac ne poštuje ne prizna ljekarsko uvjrenje?

Poslodavac je dužan po zakonu da štiti zdravlje svojih zaposlenih. On ne može samo tek tako da odbije ljekarsko uvjrenje. Ako je na osnovu ljekarskog uvjrenja predviđeno da radite samo četiri sata dnevno onda to Vaš šef mora da poštuje. Ako on od Vas zahtijeva nešto drugačije nego što je u ljekarskom uvjrenju predviđeno imate pravo da odbijete. Medjutim prije toga se preporučuje razgovor sa Vašim poslodavcem da mu skrenete pažnju na preporuku ljekara.

Da li treba da kažem dijagnozu poslodavcu?

Ne. Vi morate obavijestiti svog poslodavca da li se radi o bolesti ili je u pitanju nesposobnost zbog nesreće. Ovisno od toga da li je bolest ili nesreća/udes poslodavac mora da prijavi na odgovarajuće osiguranje.

Ako radim više nego što je predviđeno ljekarskim uvjrenjem – računam li se to u prekovremene sate?

Po zakonu se vrijeme koje prelazi ugovorom dogovoreno nedjeljno radno vrijeme/sedmično računa kao prekovremeno radno vrijeme. Sve dok radite «samo» više nego što je ljekarskim uvjrenjem predviđeno i ne prekoračujete normalno sedmično radno vrijeme, to nisu prekovremeni sati.

Da li poslodavac mora da prihvati ljekarsko uvjrenje retroaktivno (unazad)?

Ako je moguće dokazati radnu nesposobnost onda, da. Zato je odlučujuće da doktor može ocijeniti nesposobnost. U obzir se samo uzima ako je zaposleni radnik za vrijeme dok je obolio bio cijelo vrijeme na liječenju. Ako za doktora medicinski nije očigledno razumljiva radna nesposobnost onda poslodavac ne mora prihvatiti ljekarsko uvjrenje kao dokaz.

Dara Filipovic
(Quelle: Beobachter)

Vi pitate – mi odgovaramo

Nezaposlen: Gdje da se prijavim?

Firma u kojoj sam radio već nekoliko godina se zatvara. Moje kolege i ja izgubićemo svoje poslove. U odjeljenju za informacije pretpostavljeni su nam preporučili da se što prije prijavimo kao nezaposleni. Kako nikad dosad nisam bio nezaposlen, ne znam gdje treba da se prijavim i ko uopšte plaća naknadu za nezaposlene. Šta treba da učinim?

U zavisnosti od kantona treba da se prijavite ili u opštini u kojoj živite (Wohn-gemeinde) ili kod nadležnog regionalnog Centra za zapošljavanje (RAV). Na internet stranici www.ch.ch/de/arbeitslosigkeit-anmelden možete pogledati gdje treba da se prijavite. Potrebno je samo da unesete poštanski broj svog mjesta. Pošto obaveza da se lično potrudite oko nalaženja posla važi već i prije početka nezaposlenosti (npr. za vrijeme otkaznog roka, od datuma otkaza, odnosno od datuma najave otkaza) veoma je važno da odmah počnete da tražite novo radno mjesto i učinite sve što možete (prijava za posao, oglasi, E-mail-ovi, podaci u vezi sa telefonskim ili ličnim prijavama uživo, itd). Što se tiče same prijave, važno je da se najkasnije prvog dana svoje nezaposlenosti lično javite u RAV-u. Time ćete izbjeći gubitke pri primanju naknade za nezaposlene. Kada je u pitanju nadležnost, u osnovi je RAV taj koji se bavi savjetovanjem i posredovanjem sa nezaposlenima. Savjetnice i savjetnici u RAV-u pružaju podršku i prate vas u potrazi na odgovarajućim radnim mjestom. Isplata naknade za nezaposlene teče, međutim, preko osiguranja za nezaposlene.

Timur Öztürk, work, 21.1.2016

Novo radno mjesto: Smijem li dati otkaz i prije početka rada?

Posljednjih nedelja prijavio sam se za dva različita radna mjesta: kod stolara A i kod stolara B. Prije nekoliko dana dobio sam posao kod stolara A. Potpisao sam ugovor i počinjem tamo za mjesec dana. Sada me je, međutim, nazvao stolar B i takođe mi ponudio mjesto. I to sa boljim uslovima. Zbog toga sam i tamo prihvatio mjesto i potpisao. Sada sam pisao stolaru A da ipak neću prihvatiti radno mjesto kod njih. Da li sam korektno postupio?

U principu da. Prije stupanja na određeno radno mjesto važe naime ista pravila kao i za vrijeme probnog perioda. I tu obično važi otkazni rok od sedam dana. Dakle, nije problem ako otkazete pod uslovom da to činite najmanje sedam dana prije početka posla. Ukoliko u Vašem ugovoru nije predviđen probni period, po pravilu važi jednmjesečni otkazni rok. U tom slučaju morali biste da otkazete barem mjesec dana prije početka rada. U suprotnom bi stolar A od Vas mogao da zahtijeva novčanu nadoknadu, i to u visini jedne četvrtine Vaše mjesečne plate. Jer ako se sve tako dogodilo, stolaru je zapravo načinjena šteta. Na primjer, ako Vi na «svoje» mjesto ne možete da dođete na vrijeme. Kako god bilo, važno je da ste stolaru A dali otkaz odmah nakon što ste prihvatili mjesto kod stolara B. Naime, ukoliko biste čekali još nekoliko dana, stolar A bi od Vas mogao da zahtijeva novčanu nadoknadu zbog nelojalnog ponašanja.

David Aeby, work, 17.12.2015

Impressum: Beilage zu den Gewerkschaftszeitungen work, area, Événement syndical | Herausgeber work, Gewerkschaft Unia, Chefredaktion: Marie-José Kuhn; Événement syndical SA, Lausanne, Chefredaktion: Sylviane Herranz; Edizioni Sociali SA, Lugano, Chefredaktion: Claudio Carrer | Redaktionskommission A. García, A. Rogalewski, D. Filipovic, E. Sariaslan, M. Martin, M. Mendes, O. Osmani | Sprachverantwortlich Dara Filipovic | Layout C. Lonati, Unia | Druck Tagblatt Print, Im Feld 6, 9015 St. Gallen | Adresse Unia Redaktion «Horizonte», Weltpoststrasse 20, 3000 Bern 15, darinka.filipovic@unia.ch

Die Gewerkschaft.
Le Syndicat.
Il Sindacato.

www.unia.ch